

Ne ye fɛn bɛɛ jira
aw la, ko aw ka kan
ka barikantanw dɛmɛ
ni baara ye ten.
Matigi Yesu ka kumaw
hakili ka to o la,
a y'a fɔ cogo min na.
**Duba sɔɔli ka bon
nili ye ka tɛmɛ sɔɔ
kan.** Kɛwalew 20:35

SARAKA

Saraka - fini, dumuni, walima wari min be di faantanw ma

Kibaru Dumanw

Aw k'aw janto aw kana aw ka nilifenw ke mɔgow ne kɔɔ, walisa aw ka ye. O de kosɔn, ni i be i ka saraka di, i kana buru fiye i ne kɔɔ i ko filankafow b'a ke cogo min na Alabatosow kɔɔ ani nbedaw la, walisa u ka kɔɔ sɔɔ mɔgow fe. Tɔne la ne b'a fo aw ye ko u ka sara be u bolo. Nka ni i ye saraka di, i kininbolo kana a don i kininbolo be min ke, walisa i ka saraka ke gundo la. Matiyu 6:1-4

Yesu y'a jaabi ko: « Ce do jiginna ka bo Jerusalem ka taa Jeriko, ka bin sonw cema, u y'a ka finiw bo a la, k'a jogin, ka taa. Sarakalasebaa do jigira o sira fe. O cogo kelen na, Levite do sera o yɔɔ la tuma min na, a nana a file, ka teme fan do fe. Nka Samarika do, a taamato, a sera a yɔɔ la, a y'a ye tuma min na, a hine donna a la, a taara a fe ka a joginda siri, ka tulu ni diwen bon, k'a sigi a yere ka bagan kan, ka taa n'a ye jatigila do la, k'a ladon. O dugusagwe, a taara tuma min na, a ye warije fila bo k'u di jatigila ma k'a fo a ye ko: «I k'i janto a la. I mana fen o fen ke ka fara o kan, ni ne seginna, ne na o sara i ye.» E hakili la, nin mogo saba la, jumen tun ye a siginɔɔn ye, min binna sonw cema? A ko: «Min ye makari a la.» Yesu y'a fo a ye ko: « Taa i fana ka o ɔɔn ke.» Luka 10:30-37 la

Nka fen minnu be aw bolo, aw ka saraka di aw ma. Fen bee saniyalen don aw bolo.» Luka 11:41 la

Aw ye fen minnu sɔɔ, aw k'o feere, ka saraka di aw ma. Aw ka bɔɔw di aw yere ma minnu te kɔɔ, nafolo min te ban sankolo la, son si te gere yɔɔ min na, ntumu te se ka tɔne yɔɔ min na. I ka nafolo be yɔɔ min na, i dusukun fana na ke yen. Luka 12:33-34 la

Kewalew

Piere ni Yuhana taara ɔɔn fe Alabatosoba kɔɔ delili waati la, lere kɔɔntɔnnan na. Ce senkelen do taara ka bo a ba kɔɔ, u tun be o da don o don Alabatosoba da la, min togo ye ko Cepi, walisa ka saraka jini Alabatosoba kɔɔmɔgow fe. A ye Piere ni Yuhana ye ka taa Alabatosoba kɔɔ. Piere ni Yuhana y'a new da Yesu kan, k'a fo ko: «An file.» A y'a janto u la, a tun b'a fe ka do sɔɔ u fe. Piere y'a fo ko: «Wari ni sanu si te ne bolo. Nka ne ye minnu sɔɔ, ne be olu di i ma. A y'a kininbolo mine k'a kɔɔta, o yɔɔnin bee, a senw ni a senkoniw barika bonyana. A y'i pan ka jo, ka taama, ka don ni u ye Alabatosoba kɔɔ, ka taama ka pan ka Elohim tanu. Kewalew 3:1-8

Dannabaaw jamaba tun ye dusukun kelen ni ni kelen ye. nka u bee tun be ɔɔn fe. Cidenw ye Matigi Yesu lakununni seereya ke ni sebaayaba ye. desebagato si tun te u cema, katuguni dugukolo ni sow tigi minnu tun be yen, olu bee tun be u feere, ka na ni fen feeretaw songo ye, ka u bila cidenw sen kɔɔ. Yususe min togo dara cidenw fe Barnabasi, o kɔɔ ye ko: Dususalo denke, Levika do, Sipɔɔ jamana na, dugukolo tun b'a fe, a ye o wari feere, ka na ni wari ye, k'a bila cidenw sen kɔɔ. Kewalew 4:32-37

Kalanden do tun be Jope dugu la, a togo ko Tabita, a kɔɔ la ko Dorokasi. Kewalew 9:36

Ce do tun be Sesare jamana na, a tɔgo ko Kɔrneye, o tun ye kulu ka kelebolo kuntigi ye min tɔgo ye ko Italikaw ka kulu, Ce min tun be Ala nesiran, ani min tun be siran Ala ne n'a ka so bee ye, o tun be saraka caman di jama ma, ka Ala deli tuma bee. A ye yelifen do ye tile lere konɔntɔnnan na, Ala ka melege do nana a fe k'a fo a ye ko: «Kɔrneye.» A y'a file tuma min na, a siranna k'a fo ko: «Matigi, mun don? A y'a fo a ye ko: «I ka deliliw ni i ka nilifenw nana ka ke hakilijigin ye Ala ne kɔɔ.» Kewalew 10:1-4

Kɔrneye y'a fo ko: «A tile naani ye nin ye, ne tun be sunɔgo fo bi. lere konɔntɔnnan na, ne ye delili ke ne ka so kɔɔ, ce do jlen be ne nefefi fini jlenw na, a ko: «Kɔrneye, i ka delili menna, i ka sarakaw hakili jiginna Ala ne kɔɔ.» Kewalew 10:30-31

Ne ye fen bee jira aw la, ko aw ka kan ka barikantanw deme ni aw ye baara ke ten, ka aw hakili to Matigi Yesu ka kumaw la, a y'a fo cogo min na ko: « **Duba ka di ka teme sɔɔ kan.**» Kewalew 20:35

Ne be ne yere dege nin cogo la, walisa ne dusukun ka ke Ala ni mɔgow la tuma bee. San caman temenen ko, ne nana ni saraka ni sarakaw ye ne ka siya ye. Kewalew 24:16-17

Sonyalikela kana sonyali ke tun, nka a ka baara ke, ka ko juman ke ni a bolow ye, walisa a ka se ka fen di mɔgo ma. Efesekaw 4:28

Apokrifa

Ne Tobiti ye ne ka penamaya donw bee taama tije ni tilennenya siraw kan, ne ye saraka caman ke ne balimaw ni ne ka siya ye, minnu nana ni ne ye Ninivi, Asirikaw ka jamana kɔɔ. Tobiti 1:3 la

Enemesar ka waati la, ne ye saraka caman di ne balimaw ma, ka ne ka dumuni di kongɔtow ma, ka ne ka finiw di farilankolonw ma. Tobiti 1:16-17 kɔɔ

I ka nafolo di i ma. Ni i ye saraka di, i kana keleya i ne na, i kana i nedda kɔsegin faantan si ma, Ala nedda tena kɔsegin i la.» Ni fen caman b'i bolo, i ka saraka di ka keje ni o ye, ni dɔɔnin dɔɔn de b'i bolo, i kana siran ka di ka keje ni o dɔgɔya ye. Katuguni saraka be mɔgo kisi saya ma, nka a te son ka na dibi la. Katuguni saraka dibagaw bee ye nilifen juman ye Kɔɔtalenba ne kɔɔ. Tobiti 4:7-11 kɔɔ

I ka nbuuru do di kongɔtow ma, i ka fini do di farilankolonw ma. I ka saraka di ka keje ni i ka caman ye. Tobiti 4:16 la

Delili ka ni ni sunɔgo ni saraka ni tilennenya ye. Dɔgokun ni tilenbaliya ka fisa ni tilenbaliya caman ye. Ka saraka di ka fisa ni sanu dalajeli ye, katuguni saraka be mɔgo kisi saya ma, ka jurumu bee saniya. Minnu b saraka ni tilennenya k, olu na fa penamaya la: Tobit 12:8-9

O la, Tobit ye Ala tanuli ban. A si tun ye san biduuru ni bi duuru ye tuma min na, a ne tununna a la san seegin kofe. Tobiti 14:1-2 la

I ka ne su don cogo numan na, ka i ba su don ne fe. nka aw kana to Ninive dugu la tun. I hakili to a la, ne denke, Aman ye Achiacharus mine cogo min na, a lamona cogo min na, a y'a lamɔ dibi la cogo min na yeelen na, ani a ye a sara cogo min na kokura: o bee n'a ta, Achiacharus kisira, nka to kelen y'a ka sara sɔɔ: bawo a jigira dibi la. Manase ye saraka di, ka kisi saya janw ma, u tun ye minnu bila a ye, nka Aman binna o jaan kɔɔ ka halaki. O de koson sisan, ne denke, saraka be min ke, ani tilennenya be mɔgo kisi cogo min na, i k'o jatemine. A ye o kumaw fo tuma min na, a ye jine dabila a ka dilan kan, a si tun be san keme ni bi segin ni bi duuru la. A y'a su don ni bonya ye. Tobiti 14:10-11 kɔɔ

Ji bena tasuma tasumaman faga; Ni saraka be ke jurumuw kafarili ye. Waajulikela 3:30

I kana i dusu tije ni i be i ka delili ke, i kana jine ka saraka di. Waajulikela 7:10

Konuman si te se ka na mɔgo ma min bolo degunnen don kojugu la tuma bee, wala min te saraka di. Waajulikela 12:3

Ce ka saraka be i ko taamasyen a fe, a na hadamaden ka kewale numanw mara i ko je pɔmi, ka nimisa di a denke ni a denmusow ma. Waajulikela 17:22

I ka saraka bo i ka maganw kɔɔ, o na i kisi toɔɔ bee ma. Waajulikela 29:12

Min be sanu kanu, o tena jo sɔɔ, min be tugu toli ko, o na bere sɔɔ. Sanu kera mɔgo caman halakili ye, u halakili tun be yen. O ye kuncɛbaya ye saraka bobagaw bolo, hakilintanw bee na mine o la. Nafolotigi min be sɔɔ, mɔgo te min na, ni a ma taa sanu nɔfe, o ye dubaden ye. Ale ye jon ye? An na a wele ko dubaden, katuguni a ye kabakow ke a ka mɔgow cema.» Jon korɔɔɔɔ o la, ka sɔɔ ka dafa? o ko, a ka a yere bonya.» Jon be se ka jurumu ke, k'a sɔɔ a ma jurumu ke? Walima a ye kojugu ke, nka a ma o ke wa?» A ka nafolo na sabati, jama na a ka saraka fo. Waajulikela 31:5-11

Min be fen numan sara, o be mugu numan di. Min be saraka di, o be tanuli ke. Waajulikela 35:2

Balimaw ni deme be geleya waati ke. Waajulikela 40:24

Bibulu ka gafe tununnenw

Npogotigi Mariyama min ye dugawu sɔɔ ani min be nɔɔɔ tuma bee, min bɔra Dawuda masake siya ni a ka denbaya la, o bangeri Nazareti dugu la, ka kalan ke Jerusalem, Matigi ka batoso kɔɔ. A face togo ko Joachim, a ba togo ko Anna. A face bonson tun be Galile ani Nazareti dugu la. A ba somgow tun be Betlehem. U ka jenamaya tun jelen don ani a tun bennen don Matigi je kɔɔ, Ala jesiranbagaw ani jalakibaliw hadamadenw je kɔɔ. U y'u ka nafolo bee tila tila saba ye: U ye kelen di Alabatosoba ni Alabatosoba kuntigiw ma. do were u tun be o tila dunanw ce, ani mɔgo minnu ka cogoya ka dɔgo; ani sabanan u y' a mara u yere n'u yere ka denbaya nafaw kama. Mariyama bange Kibaru Duman 1:1-4

I kana siran, Joachim, i kana siran ne ƴe kɔɔ, katuguni ne ye Matigi ka meɓe ye, a ye min ci i ma, walisa ne ka i ladɔnniya ko i ka deliliw menna, i ka sarakaw wulila Ala ƴe kɔɔ. Mariyama bange Kibaru Duman 2:3

O ko, melekɛ y'i yɛɛ jira a muso Ana la k'a fɔ ko: I kana siran, i kana miiri i jɛ na ko o ye hakili ye. Katuguni ne de ye o melekɛ ye min ye aw ka deliliw ni aw ka saraka bo Ala jɛ kɔɔ, ka ci aw ma sisan, walisa ne ka aw ladɔnniya ko denmuso do bɛna wolo aw ye, o tɔgo na fɔ ko Mariyama, ka duba sɔɔ ka tɛmɛ musow bɛɛ kan. Mariyama bange Kibaru Duman 3:1-2

Sagagenna ka kitabu sabanan min be wele ko Hermas 2:1-13 (Similitudes) .

1 Ne tun be ka taama foro kɔnɔ, ka ɛɛzensun ni ɛɛzensunw jatemine, ka miiri u denw na ni ne yere ye, meɛɛke do y'i jira ne la k'a fo ne ye. I be miiri mun na i yere kɔnɔ kabini tuma jan?

2 Ne y'a fɔ a ye ko: «Matigi, ne be miiri nin ɛɛzensun ni nin ɛɛzensun na, katuguni u denw ka ji.» A y'a fɔ ne ye ko: O jiri fila bilara ka ke misali ye Ala ka baarakelaw bolo.

3 Ne y'a fɔ a ye ko: «Matigi, i be jiri minnu kofɔ, ne b'a fɛ k'a dɔn.» A ko ten, aw ka lamenni kɛ. i be nin ɛrɛzɛnsun ni nin ɛrɛzɛnsun in ye wa; Matigi, ne ko, ne b'u ye,

4 A ko nin ɛɛzɛnsun bɛ den, nka ɛɛzɛnsun ye jiri ye min tɛ den. O bɛɛ n'a ta, nin rezɛnsun in fo n'a tun sigilen bɛ nin jirisun in fɛ, ka dɛmɛ don a fɛ, a tun tɛna den caman kɛ; nka ni a dalen tun bɛ duguma, a tun bɛna den juguw de den, bawo a tun tɛ jɛngɛ jirisunba kan; k'a sɔɔ, k'a jɔ jirisunba kan, a bɛ den kɛ a yɛɛ ye ani o fana kama.

5 O la sa, a file cogo min na eɓezensun te dɔgɔya, nka a be den caman di ka teme eɓezensun kan. Cogo di, Matigi, ne ko, a be den ka caya ka teme eɓezensun kan? Sabula, a ko, rezensun min be jo jirisunba kan, o be den caman di ani ka den numanw di; k'a sɔrɔ, n'a dalen tun be duguma, a tun bena muju dɔɔnin dɔɔn, wa o fana tun bananen don kosebe.

6 O de kosɔn, o bɔɔɔɔɔnko jiralen bɛ Elohim ka baarakelaw ye. wa a bɛ nafolotigi ni faantan jira. Ne y'a jaabi ko: «Matigi, nin ko fɔ ne ye.» Aw ka lamenni kɛ, a ko; nafolotigi bɛ nafolo sɔɔ ; o bɛ n'a ta Matigi fan fɛ, a ye faantan ye; Katuguni a wulila a ka nafolo ko la, a bɛ Matigi deli dɔɔnin dɔɔn. A bɛ delili minnu kɛ, olu ye sɛgen ye, fanga tɛ minnu na.

7 O de kosoŋ, ni nafoŋotigi y'a bolo da faantanw fe a sago fen minnu na, faantan be Matigi deli nafoŋotigiw ye. Ala be fen numanw bee di nafoŋotigi ma, katuguni faantan ye nafoŋotigi ye delili la. A ka deliliw fanga ka bon Matigi ne koro.

8 Nafolotigi be fen beε baara faantanw ye, katuguni a b'a don ko Matigi be a lamεn.

9 Faantan be barika da Matigi ye nafolotigi koson. sabu u fila bee b'u ka baara ke ka bo Matigi de la.

10 O de y'a to hadamadenw fe, a te miiri ko jirisunba be den foyi di. u t'a don wa u t'a faamu ko ni a ka jekulu farala rezensun kan, rezensun be do fara a kan siɛ fila, a yeɛ ni eɛzensun na.

11 Faantan minnu be Matigi deli nafolotigiw koson, olu be men a fe. U ka nafolo be caya, katuguni u be baara ke faantanw ye u ka nafolo la. O de koson u fila bee be ke ngon ka kwale pumanw na.

12 O de kowɔn, mɔɔɔ o mɔɔɔ mana o kow kɛ, Matigi tɛna o bila, nka a sɛbɛnna nɛnamaya kitabu kɔɔ.

13 Nafolotigi minnu b'a ye ko u cayara, olu ye nisondiyaba ye, katuguni min hakili be o ko la, o na se ka baara do ke mogo werew ye.

Ne ye fɛn bɛɛ jira aw la, ko aw ka kan ka barikantanw dɛmɛ ni baara ye ten.
Matigi Yesu ka kumaw hakili ka to o la, a y'a fɔ cogo min na.

Duba sɔɔɔli ka bon nɛli ye ka tɛmɛ sɔɔɔ kan.

Kewalew 20:35

Eden kitabu minnu jinena u ko

Zabulun ka layidu 2:1-21

- 1 Sisan denmisɛnw, ne aw ka Matigi ka ci fɛlenw mara, ka makari aw mɔɔɔɔɔɔɔnw na, ka hine mɔɔɔw bɛɛ la, hadamadenw dɔɔɔn tɛ, nka baganw fana.
- 2 O ko bɛɛ kosɔn Matigi ye dugawu kɛ ne ye, ne balimaw bɛɛ banana tuma min na, ne yɛɛ kisi bana ma, katuguni Matigi bɛ u kelen-kelen bɛɛ kuntilenna dɔn.
- 3 O de kosɔn, ne denw, makari ka kɛ aw dusukunw na, katuguni mɔɔɔ bɛ a mɔɔɔɔɔɔɔn kɛ cogo min na, Matigi na o cogo kelen de kɛ a la.
- 4 Katuguni ne balimaw denkw banana ka sa Yusufu kosɔn, katuguni u ma makari u dusukunw na. Nka ne denkw marara bana tɛ, i ko aw b'a dɔn cogo min na.
- 5 Ne tun bɛ Kanan jamana la, kɔɔɔji da la tuma min na, ne ye jɛɛ mine ne fa Yakuba ye. Mɔɔɔ caman tununna kɔɔɔji la tuma min na, ne tora a la, foyi ma kɛ ne la.
- 6 Ne de ye kurun fɔɔ dilan ka taa kɔɔɔji kan, katuguni Matigi ye faamuyali ni hakilitigiya di ne ma o kɔnɔ.
- 7 Ne ye kurunba dɔ jigin a kɔfɛ, ka kurunba dɔ kɔɔɔta jirisun tilennen wɛɛ kan a cɛmance la.
- 8 Ne ye kurun ta ka taa kɔɔɔjida la ka jɛɛ mine ne fa ka so kɔnɔ fo an sera Misira.
- 9 Ne ye ne ka minɛnw tila dunan bɛɛ cɛ hine barika la.
- 10 Ni mɔɔɔ dɔ tun ye dunan ye, walima ni banabagatɔ tun don, walima ni mɔɔɔkɔɔɔba tun don, ne tun bɛ jɛɛ tobi k'u labɛn ka jɛ, ka u di mɔɔɔw bɛɛ ma, i n'a fɔ mɔɔɔ kelen-kelen bɛɛ mago tun bɛ min na, ka dusukasi kɛ u la ani ka hine u la.
- 11 O de y'a to Matigi ye ne wasa ni jɛɛ caman ye ni n bɛ jɛɛ mine. Katuguni min bɛ jɛ ni a mɔɔɔɔɔɔɔn ye, o bɛ dɔ fara o kan Matigi fɛ.
- 12 San duuru kɔnɔ ne ye jɛɛ mine ka u di ne ye mɔɔɔ o mɔɔɔ ye, ka o di ne fa ka so bɛɛ ma.
- 13 Samiya waati la, ne tun bɛ jɛɛ mine, nɛnɛ waati la, ne tun bɛ sagaw mara ni ne balimaw ye.
- 14 Ne ye min kɛ, ne na o fɔ aw ye sisan.
- 15 Ne ye cɛ dɔ ye min tun bɛ tɔɔɔ la farilankolon fɛ nɛnɛ waati, ne hine donna a la, ka fini dɔ sonya ne fa ka so gundo la, ka o di mɔɔɔ tɔɔɔɔɔɔɔn ma.
- 16 O de kosɔn, ne denw, Elohim bɛ min di aw ma, yala aw ka hine ni makari jira mɔɔɔw bɛɛ la k'a sɔɔ aw ma sigasiga k'a di mɔɔɔ kelen-kelen bɛɛ ma ni dusukun numan ye.
- 17 Ni nafolo t'aw bolo ka di magojirabaga ma, aw ka hine a la ni makari kɔnɔna na.
- "
- 19 O de kosɔn, ne denw, aw yɛɛw fana ka hine mɔɔɔ kelen-kelen bɛɛ la ni makari ye, walisa Matigi fana ka hine aw la ani ka makari aw la.
- 20 Katuguni laban donw na, Ala na a ka hine ci dugukolo kan, a mana makari bana sɔɔ yɔɔ o yɔɔ, a bɛ sigi a kɔnɔ.
- 21 Mɔɔɔ bɛ hine a mɔɔɔɔɔɔɔnw na cogo min na, Matigi fana bɛ hine a la cogo min na.